

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/aktualnosci/5764,Sesja-naukowa-Wysiedlenie-mieszkancow-Lodzi-w-1940-r-Lodz-15-stycznia-2010.html>
20.04.2026, 13:14

Sesja naukowa „Wysiedlenie mieszkańców Łodzi w 1940 r.” – Łódź, 15 stycznia 2010

07.01.2010

W dniu 15 stycznia br., w 70. rocznicę wysiedlenia mieszkańców osiedla im. Józefa Montwiła Mireckiego w Dużej Sali Obrad Urzędu Miasta Łodzi odbyła się sesja naukowa „Wysiedlenie mieszkańców Łodzi w 1940 r.”. Sesja zorganizowana została z inicjatywy Prezydenta Miasta Łodzi, koncepcję i stronę merytoryczną przygotował Oddział Instytutu Pamięci Narodowej w Łodzi.

PROGRAM

Rozpoczęcie konferencji – Włodzimierz Tomaszewski, Pierwszy Wiceprezydent Miasta Łodzi oraz Marek Družka, dyrektor Oddziału Instytutu Pamięci Narodowej w Łodzi

Sesja I – Wysiedlenia z Kraju Warty

- Prof. dr hab. Witold Kulesza (UŁ)
Wysiedlenia z Kraju Warty (Warthegau) w świetle procesu gauleitera Artura Greisera
- Dr hab. Maria Rutowska (Instytut Zachodni w Poznaniu)
Niemieckie akcje wysiedleńcze w Kraju Warty
- Dr Joanna Żelazko (IPN Łódź)
Wysiedlenie mieszkańców osiedla im. J. „Montwiła” Mireckiego w nocy z 14 na 15 stycznia 1940 r.
- Michał Trębacz (IPN Łódź)
Zagłada dzieci czeskich z Lidic

Sesja II – Obozy przesiedleńcze

- Artur Ossowski (IPN Łódź)
Obozy przesiedleńcze w Łodzi przy ul. Łąkowej, Kopernika, Strzelców Kaniowskich i Żeligowskiego
- Sławomir Abramowicz (IPN Łódź)
Obóz przesiedleńczy w Konstancynie Łódzkim
- Ks. prof. dr hab. Piotr Zwoliński (UKSW, wykładowca WSD w Łodzi)
Księża katolicy w obozie przesiedleńczym w Konstancynie
- Prok. Anna Gałkiewicz (IPN Łódź)
Obóz filii łódzkiej Głównego Urzędu Rasy i Osadnictwa SS przy ul. Spornej 73

Podsumowanie – Kazimierz Russek, prezes Zarządu Związku Wyszędzonych Ziemi Łódzkiej

Była to pierwsza w Łodzi konferencja, poświęcona w całości wypędzeniom dokonanym w Łodzi przez Niemców w okresie II wojny światowej. Wcześniej temat niemieckich wysiedleń społeczeństwa polskiego z Łodzi i okręgu łódzkiego był wielokrotnie przedstawiany przez byłą Okręgową Komisję Badania Zbrodni Hitlerowskich w Łodzi przy okazji omawiania innych tematów, dotyczących eksterminacji Polaków i Żydów oraz obywateli polskich innych

narodowości.

Założeniem organizatorów było ukazanie mechanizmów, które doprowadziły do wyrzucenia setek tysięcy polskich obywateli z ich siedzib – domów i gospodarstw – oraz pozbawienia ich podstaw egzystencji. Autorzy referatów ukazali w swoich opracowaniach ogrom zbrodni, jakie zostały popełnione na osobach wysiedlanych, więźniach obozów, eufemistycznie nazywanych „przesiedleńczymi”. Ukazali ponurą statystkę zmarłych z głodu i wycieńczenia w obozach i podczas transportu, w większości dzieci, młodzieży i osób w podeszłym wieku.

Niemieckie wysiedlenia były jednym z elementów w systemie niemieckiego terroru. System ten, tworzony i rozwijany od pierwszych dni okupacji ziem polskich, całą swoją mocą wymierzony był w elementarne podstawy istnienia narodu polskiego i żydowskiego. W świetle założeń ujętych po raz pierwszy w Mein Kampf, germanizacja zaanektowanej ziemi była jedyną i ostateczną metodą gwarantującą trwałą ekspansję narodową w sytuacji, gdy bismarkowska germanizacja narodu polskiego nie przyniosła oczekiwanych rezultatów. Plan germanizacji ziem polskich włączonych do III Rzeszy Niemieckiej zamierzano zrealizować przede wszystkim poprzez wysiedlenia i kolonizację, a więc usunięcie siłą Polaków z ich siedzib i osadzenie w ich miejsce elementu niemieckiego. Łodzi – przemianowanej na Litzmannstadt – okupant niemiecki przypisał w tym mechanizmie wysiedleń rolę szczególną. Położenie miasta względem utworzonego przez Niemców Generalnego Gubernatorstwa, które miało być rezerwuarem taniej siły roboczej dla wielkich Niemiec, spowodowało, iż to właśnie tutaj zorganizowano Oddział Centrali Przesiedleńczej w Poznaniu. Miała ona za zadanie koordynację wszelkich działań zmierzających do przesiedlenia milionów obywateli polskich, przede wszystkim do Generalnego Gubernatorstwa. Łódzki Oddział Centrali w krótkim czasie zyskał dużą samodzielność, tak iż powszechnie mówiło się nie o Oddziale, ale o Centrali Przesiedleńczej w Łodzi. Władze okupacyjne zorganizowały tu swojego rodzaju kombinat 4 obozów przesiedleńczych, do którego należał również obóz przesiedleńczy w Konstantynowie Łódzkim. W obozach tych więziono setki tysięcy osób z różnych części naszego kraju, między innymi mieszkańców osiedla im. Montwiłła Mireckiego w Łodzi. W tych obozach, a zwłaszcza w obozie przy ulicy Łąkowej, rozegrał się kolejny akt dramatu wysiedlonych rodzin. Tutaj po raz drugi ograbiano je z zabranego w drogę dobytku i kosztowności, a także poddawano przymusowemu rozdzieleniu, gdyż część członków rodzin wysyłano do pracy przymusowej w Rzeszy. Największą tragedią był los znacznej części dzieci i młodzieży, odbieranych rodzicom i rodzeństwu i poddawanych germanizacji. Wielu z tych młodych Polaków do dziś nie zna swojej prawdziwej tożsamości.

[Poprzedni Strona](#)

[Następny Strona](#)

3

4